سوغات

رطب آل‌مهتری سوغات هرمزگان

امیرحسین طالبی، هرمزگان

■ عده‌ای از مـردم، بازاریان و مسـوولان بندرعباس می‌گویند: محصول زودرس نخلسـتان‌های هرمزگان به نام رطب «آل مهتری» که برداشـت آن از اواسـط خردادماه آغاز شـده به یکی از سوغات‌های این استان بـه ویژه شهرسـتان‌های میناب، بندرعبـاس و رودان تبدیل شده است. آنها ابراز کردند از آنجایی که خرمای «آل مهتری» میناب از توابع هرمزگان به عنوان اولین محصول به دست آمده از نخلستان‌های مناطق خرماخیز کشـور است، محصولی نوبر و متناسب با فصل (اواخر) بهار و تابسـتان متقاضیان زیادی دارد که در نتیجه آن سود خوبی نیز عاید نخل‌داران این استان می‌شود.

یکی از میوه فروشان بازار مرکزی تره بار بندرعباس افزود: اوایل که محصول آل مهتری وارد بازار می‌شود، هر کیلوگرم آن به مبلغ ۶۰ تا ۷۰ هزار ریال است. مسعود کریـم یاری اضافه کـرد: در حال حاضر قیمت هر یک کیلوگرم آل مهتـری در بندرعباس با توجه به نوع آن (درجه یک، دو و سه) به مبلغی بین ۲۵تا ۳۰هزار ریال عرضه می‌شود که پیش‌بینی می‌شود تا اوایل تیرماه که عرضه دیگر خرماهای زودرس نظیر خاصویی نیز به بازار شروع می‌شود، به ۱۰هزار ریال نیز کاهش یابد. برداشت دیگـر رقم زودرس خرمـا در هرمزگان‌به نام خاصویی نیز پس از آل‌مهتری به زودی در سـطح وسیعی آغاز می‌شود که با توجه به نوبرانه و طعم خاصی که دارد، آن هم به عنوان سوغاتی محسوب می‌شود.

یک بانوی خانه‌دار که از دستفروش‌ها مقابل امامزاده سیدمظفر شهر بندرعباس سرگرم خرید رطب آل مهتر اسـت، گفت: طعم و مزه خوب، نورس بودن و استفاده آن همراه با وعده‌های مختلف غذایی، موجب شده که خریداران زیادی داشته باشد. فاطمه رییسی ادامه داد: هرسـاله نزدیک به ۱۰ کیلوگرم محصول آل مهتری را نیز خریداری و در بسـته‌های سنتی (پری و چیچکی) به عنوان سوغات برای بستگان درجه یک خود در شهر شیراز ارسال می‌کند. یکی از فروشندگان مغازه تره‌بار در ایستگاه میناب و کهنوج شهر بندرعباس نیز ابراز داشت: با عرضه خرمای آل مهتری بعد از هندوانه بیشـترین فروش ما به این محصول اختصاص دارد که بیشتر آن به وسیله مسافرانی خریداری می‌شود که عازم شهرهای جنوبی کرمان و حتی شهر کرمان هستند که به گفته خودشان بهترین سوغاتی در این فصل از سال محسوب می‌شود. عیسـی ملکی‌زاده یادآورشـد: آل مهتری به عنوان یکی از سوغاتی‌های خردادماه هرمزگان تبدیل شده که خریداران و سـفارش‌دهنده زیادی از خارج از استان دارد.

بـه گفته عـده‌ای از رانندگان تاکسـی و کارگران خدمات، کمتر مسـافری را در ایستگاه قطار، فرودگاه بین‌المللی بندرعباس و پایانه‌های مسافربری بین‌استانی اتوبوس و سواری می‌توان دید که چند کیلوگرمی از این محصول را با خود حمل نکند.

فریدون بامری، راننده تاکسی ویژه ایستگاه راه‌آهن گفت: نزدیک به ۹۰ درصد از مسافرانی را که به مقصد راه‌آهن برده چند کیلوگرمـی خرمای آل مهتری را با خود همراه داشته‌اند. یکی از غرفه‌داران میدان مرکزی تره‌بار و میوه بندرعباس افزود: این روزها درخواست‌های زیادی از سوی میدان‌داران استان‌های تهران، اصفهان، کرمان، یزد، مازندران، گیلان و قم برای ارسـال رطب آل مهتـری دریافت می‌کنیم که بـا توجه به تولید تا حدودی پاسخگوی نیاز آنان بوده‌ایم.

معاون تولیدات گیاهی سـازمان جهاد کشـاورزی هرمـزگان با بیان اینکه مزه و طعم آل مهتری با دیگر گونه‌های خرما تفـاوت دارد، از دلایل فراوانی تقاضا را مصـرف آن همراه با مواد لبنی به خصوص ماسـت و دوغ و حتـی به صورت میان وعده عصرانه عنوان کرد. علی‌نقی صالحی بیان داشت: اما در حال حاضر اضافه بر مغازه‌ها و غرفه‌های ویژه‌ای که به وسـیله سـازمان بازرگانی هرمزگان برای عرضه میوه‌های فصلی در نظر گرفته شده بسیاری از فروشندگان محصولات نوبرانه در ایستگاه‌های سـواری بین‌شهری و روستاهای واقع شـده در مسـیر محورهای اصلی هرمزگان به مقصد دیگر اسـتان‌ها اقدام بـه عرضه خرمـای آل مهتری می‌کنند. به گفته وی البته اکثریت مشتریان، خریدار خرمای آل مهتری بسته‌بندی شده در بسته‌های بافته شده از شاخه‌های سبز و تازه نخل‌هایی هستند که به نام‌هـای «پری» و «چیچکی» در میناب و شـهرهای جنوب کرمان (همجوار با هرمزگان) شـهرت دارند. در اطلاعات منتشره سـازمان جهاد کشاورزی هرمزگان، وسعت نخلستان‌های این استان که بیشترین آن با ۱۲ هزار هکتار به میناب تعلق دارد، ۳۲ هزار هکتار با تولید سالانه ۱۳۸ هزار تن اعلام شده است.

وی ادامه داد: هرمـزگان با عملکرد چهارو نیم تن در هکتار و برداشـت ۱۳۸ هـزار تن مقام پنجم تولید و ۳۲ هزار هکتار نخلسـتان رتبه دوم سطح زیر کشت نخلستان‌های کشور را دارد. برداشت محصول خرما از نخل‌های این استان از اواسط خردادماه تا پایان مهرماه است به طوری‌که برداشت خرما از شهرستان میناب با رقم آل مهتری آغاز و در نهایت در شهرستان حاجی‌آباد با برداشت ارقام پیارم و هلیلی به پایان می‌رسد. بیشترین سطح زیرکشـت رقم زودرس آل مهتری و خاصویی از نخلسـتان‌های میناب، رودان و بندرعباس تعلق دارد. درختان نخل دارای گونه‌ها و ارقام مختلفی هستند که هر نمونه در زمان خاصی از فصل تابستان و حتی اواخر بهار محصولات آنها رسیده می‌شود. آل مهتری نمونه‌ای از خرماسـت که محصول آن زودتر از همه ارقام یعنی همزمان با آخرین نفس‌هـای فصل بهار به بازار عرضه می‌شـود. هر چند در هرمزگان انـواع نخل وجود دارد اما مشهورترین آنها شامل ارقام خاصویی، مهرداسنگ، خنیـزی، گریته، هلیلی، آل مهتری، زاهدی، مضافتی، برمی، دیری، توری و پیارم است.

پیشنهاد سفر

«شهر خاموش من، آن روح بهارانت کو؟»*

درباره راه‌گشایی در کوه‌های جنوبی استهبان فارس

عکس: حسن کشفی

شـرق: در استهبان، سه چنار نامورند: چنار آب‌بخش، چنـار راه‌دار و چنار یزدیان در محله تیرونجان؛ همچنین سروهای کهنسال که در گوشه و کنار شهر، سر برافراشته و ایسـتاده‌اند تا صدای پای پیشـینه کهـن این بخش از ایران‌زمین را به گوش آدمیان برسانند، ایستاده‌اند تا آیینه‌ای باشند برای نسل‌های پی‌درپی که «یاد پدر اندر پدر»* خود را در آن ببینند.

اسـتاد تـازه درگذشـته، ایران‌شـناس نامـدار، ایرج افشاریزدی، در سفرنامچه «گل‌گشت وطن» سال‌ها پیش، از این درختان نام می‌برد. با این همه امروز دیگر خبری از چنار ۹۰۰ساله و قطور آب‌بخش استهبان نیست. درختی که سده‌ها از گزند روزگار جان به در برده بود، در یکی، دو دهه اخیر، به اندازه‌ای از سوی مسوولان شهر نواخته شد تا سرانجام ایستاده آرمید و تنه خشکیده آن، خار چشم‌شان شـد و شـبانه تکه‌تکه‌اش کردند و جایش را به آسفالت و سیمان سپردند. تاریخ، سرِ بازنمایی خود داشت و داستان سرو کاشمر را یادآوری می‌کرد، شاید!

اینجا کجاست که سرنوشت دیگر درختان و بازمانده‌های گذشـته‌اش نیز کمتر از این نیسـت؟! هر روز درختانی را می‌بینیم کـه به بهانه‌هـای گوناگون، مانند کشـیدن و گشایش جوی آب، جاده، خیابان و راه‌های بین‌باغی، بدون کارشناسی بریده می‌شوند یا ساختمان‌های تاریخی‌ای که به بهانه‌های گوناگون، چون تغییر بافت فرسوده و نوسازی آن یا از روی آسـان‌گیری و نپرداختن به آن، ویران و نابود می‌شوند. به راستی کجای این داستان ایستاده‌ایم و چه باید و می‌توانیم برای نگهداری این همه، انجام دهیم؟

این پرسـش‌ها سال‌هاست که بی‌پاسـخ مانده است. استهبان نیز مانند دیگر گوشه‌های این سرزمین کهن، از فراموشی، خاموشی و ویرانی، بی‌بهره نمانده است. هیچ‌کس نپرسید که بر سر خانه‌های کهن آن چه آمد؟! مسجدجامع دوره سـلجوقی و محراب و شبسـتانش و کاروان‌سـرای کهنه‌کاران نمد و کلاه و گیوه ملکی اسـتهبان چه شد؟! بر سر چنار راه‌دار، سنگ‌نبشته بُک‌بُک و آسیاب‌های آبی چندین و چندگانه‌اش که روزگاری رونق شـهرمان بودند، چه آمد؟! چشـمه و آب‌گیرِ آب‌گرم روستای تاریخی خیر و کوچه‌باغ‌های سرسبز و جوی‌های سنگی و کهن چه؟!

و بر سر سرو ننه‌وبچه، سرو امامزاده سید شمس‌الدین، چنار یزدیـان، کاریزها، خانه‌های عنایت، نعیمی و معزی، چارتاقی و زیارتگاه سنگی بن‌دره ایج، آتشکده خیر، درخت کنار و محراب سنگی مسجد کهن شهر ایج، سنگ‌نبشته نقش‌فانی، کاروان‌سرای صفوی روستای خانه‌کت، غار گبر و زکریا، تفرجگاه مرغک رونیز و باغ جوزای استهبان، استخر بُخو و و و تاکنون چه آمده و چه خواهد آمد؟

آیندگان خواهند پرسـید از ما! و پاسـخ ما چه خواهد بود؟ اگر نشانی از این همه گذاشته باشیم! پاسخی داریم؟

شـهر کوچک و با این همه کهن استهبان یا به گفتار و نوشـتار پیشـینیان، اصطهبانـات، بزرگ‌ترین جنگل دست‌کاشـت جهان، در کنار دریاچه بختگان و دامنه‌های بلندپایانه‌های زاگرس جنوبی، با بلندایی نزدیک به دوهزار متر از سـطح دریا، از آبادی‌های دیگر دور و نزدیک خود، چهره و آب و هوایی متمایز یافته اسـت؛ آن‌گونه که مردم سخت‌کوش این شهر از دیرباز تاکنون، به باغ‌داری، آن هم به شیوه دیم روی آورده‌اند. در گذشته با کاشت انگور، بادام و انجیـر و امروزه با بیش از دو و نیم‌میلیون درخت انجیر، گسـتره کوچکش را به بزرگ‌ترین باغ‌شـهر انجیر جهان دگرگون ساخته‌اند.

دامنه‌های بلند این شهرسـتان، بسـان دیگر جاهای زاگـرس، یکی از گنجینه‌های سرشـار گونه‌های گیاهان دارویـی و درختان جنگلـی، پرندگان، جانوران وحشـی و درخت سـروکوهی یا اُرس اسـت که امـروزه به خاطر دسـت‌اندازی‌های بی‌رویه مردم و مسوولان، این زیستگاه کم‌همتا، دستخوش دگرگونی و نابودی شده است. این همه را بگذارید در کنار خشک‌سالی‌های این سال‌ها و خشکاندن دریاچه بختگان با بسـتن آخرین حقابه آن به‌وسیله سد سیوند و در پی آن، کم شدن بیش از اندازه نم و تری خاک و هوای استهبان. در این وضعیت، این همه حفر چاه و اصرار بر ادامه آن چه توجیهی دارد؟

این‌ها، چهره و زیسـت‌بوم این شهرسـتان را دگرگون کرده اسـت و هر روز، مرگ هـزاران درخت انجیر و دیگر پوشش گیاهی و جانوری آن را می‌بینیم و نه‌تنها از سوی مسوولان گرامی، اندیشه و کاری درخور و بایسته نمی‌شود، بلکـه با دسـت‌اندازی‌های دیگر، مانند کشـیدن راه‌های بین‌باغی؟! (بی هیچ کار کارشناسی و بازدهی اقتصادی) در دامنه‌های بلند جنوبی استهبان و روستاهای دور و بر آن، هر ساله خسارت‌های بی‌بازگشتی بر سر این زیستگاه آوار می‌شود. چنانچه کارها و تلاش‌های گروه‌های غیردولتی، همچون انجمن پیشگامان خورشید و گروه سروکوهی، راه به جایی نبرده و با تهدید ایشان از سوی مسوولان گرامی و افراد، همراه بوده است!

اسـماعیل کهرم، در بهمن‌ماه سـال گذشته با حضور در اسـتهبان و بلندی‌های جنوبی، آنکه به باغ جوزا نامور اسـت، بر اهمیت و ضـرورت نگهداری آن با سـخن‌رانی و چاپ نوشـته‌ای در روزنامه همشهری (شـماره ۵۳۶۲، ۱۳۸۹/۱۲/۲۱)، بـا نام «تخریب زیباترین منظره طبیعی استهبان» پافشـاری کرد و از مردم و مسوولان، خواستار پاسداری فراگیر و همه جانبه از آن شد. بخش‌هایی از نوشته استاد را با هم می‌خوانیم:

«... به طرف بالا راه افتادیم. همان ابتدا پله‌های سیمانی که برای سهولت رفت و آمد تعبیه شده بودند نظرم را جلب کردند. خدایا یعنی چه؟ می‌گفتند پله‌هایی از سنگ وجود داشـته که آن را تبدیل به راه سیمانی کرده‌اند! ولی چرا؟ سیمان و آسفالت اجازه نفس کشیدن به خاک را نمی‌دهند و آب را بـه پایین نفوذ نمی‌دهنـد در حالی که آب از درز بین سنگ‌ها به خاک نفوذ می‌کند. در کنار پله‌های ناجور و تحمیلی، یک راه دیگر هم برای موتورسـواران از همان جنس سیمان ایجاد شده بود. خدایا این دیگر فاجعه بود.... چرا باید پای این شوالیه‌های مخرب و آلاینده به باغ جوزا گشوده شود؟

به نظر می‌رسـید که همـان روزهـای اول مخالفان، قسمت‌های آغازین راه موتور رو را تخریب کرده بودند. در بین راه هم سـنگ‌های بزرگـی را برای جلوگیری از عبور موتورها قـرار داده بودند. اگر از ابتـدا چنین طرحی اجرا نمی‌شـد، عکس‌العمل‌های عجولانه نیز اتخاذ نمی‌شد. در این شـرایط آنچه آسـیب می‌بیند، محیط‌زیست است. با کمی گفت‌وگو و تعامل همه اینها را می‌شد حل کرد.

به نزدیکی‌های چشـمه گردو (گرداب) و استخر بخو (بخوان) رسـیده بودیم. اینجا تنوع گیاهان بیداد می‌کرد، چنارها، انار، انجیر، آلوسیاه، زالزالک، بیدمشک که عرق آن را همه می‌شناسیم، بادام و انگور و...

... هوا سـرد بـود به داخـل کلبه‌ای پنـاه بردیم. دور آتش نشستیم و صبحانه روی سـفره‌ای ساده روی خاک گسترده شـد؛ آش سبزی معروف شـیرازی که طعم آن از زمان دانشـجویی در شـیراز در خاطرم مانده، هنوز هم خوشمزه بود. برف می‌بارید. به بیرون از کلبه رفتیم. چقدر این منطقه زیبا و آرام‌بخش بود. برف سنگین بود و خیلی زود تمام منطقه و ارتفاعات را پوشاند و آن‌وقت زیبایی به کمال رسید. در تمام مدتی که در طبیعت شاهد شکوه عالم خلقت بودم‌ام به یاد ندارم که اینقدر تحت تاثیر قرار گرفته باشم؛ «کوه در رقص آمد و چالاک شد.»

... هنگام بازگشت بود ولی از راه دیگر بازگشتیم؛ همان راهی که قرار بود در آن جاده احداث کنند. تمام مسـافتی که ما طی کردیم تا به بالا برسیم به طور قطع کمتر از ۳۵ دقیقه بود و اگر ۲۰ دقیقه دیگر هم می‌رفتیم به اسـتخر بخو می‌رسیدیم.

این تمامی مسـیری است که برخی از مالکان منطقه می‌خواهنـد در آن جاده احداث کنند؛ یـک جاده بدون مقصد! جاده از استهبان شروع می‌شود و حدود سه کیلومتر بالاتر بدون رسیدن به محل به‌خصوصی متوقف می‌شود، همین! نه باغ پرمحصولی دیده می‌شـود و نه زمین زراعی که انتقالات محصولات آن، ایجاد جاده را توجیه کند. تنها ارزش برخـی از زمین‌ها افزایش خواهـد یافت و آن وقت نوبت به ساخت‌وسـاز خواهد رسـید. هم‌اکنون دیوارهای اطراف زمین‌ها بالا می‌روند. احداث جاده، پایان حیات باغ جوزا خواهد بود. در حین پایین آمدن از مسیر جاده فرضی، شـاهد فاجعه‌ای بودیم که باور نداشتم در ایران من اتفاق بیفتد. بسیاری از درختان را از بن آتش زده بودند تا احداث جاده را توجیه کنند. آیا به راستی ما پیرو رسولی هستیم که گفت «شکستن شاخه درختان مانند شکستن بال فرشتگان است»؟! باغ‌های محصورشـده با دیوار، درختان سوخته و نهرهای پوشیده شده از سیمان، سیمای بیمار باغ جوزا را نشان می‌دهد...»

بیایید نگذاریم، پیشـامد بسـیار ناگواری که در تلاب پریشـان، انزلی و میانکاله، جنگل ابر و بسیاری از جاهای دیگر میهن سـرافرازمان افتاده اسـت، بـرای باغ جوزای اسـتهبان و کوه‌هـای جنوبی آن بیفتد؛ راهـی که دیگر بازگشـتی ندارد! بـاغ جوزا و کوه‌های جنوبی اسـتهبان، ریه‌های شهر هستند، به نام کشـاورزی و راه میان‌باغی و طرح طوبی، زیستگاهی دست‌نخورده و کم‌آب و با این همه شاد و سبز و زیبا را از آیندگان دریغ نکنیم و در آن چنگ نزنیم! که به راستی از ما خواهند پرسید!»

***بخش‌هایی از سروده‌های دکتر محمدرضا شفیعی‌کدکنی**

آیین

مراسم دودوش در انتظار ثبت ملی

مهر: مراسم شیردوشان (دودوش) از جمله رسوم سنتی دامداران مازندرانی اسـت که همه ساله پیش از کوچ دام‌ها به مراتع اجرا می‌شـود. این مراسم سنتی و زیبا پیش از کوچ دام‌ها به مراتع و با حضور مسـوولان در یکی از روسـتاهای اشکورات رامسر در غرب مازندران برگزار شد.

معاون برنامه‌ریـزی و پشـتیبانی اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری مازندران- نوشـهر روز گذشـته در این مراسم با بیان اهمیت مراتع گفت: مراتع، عامل تثبیت خاک هستند و می‌توانند از بروز رانش زمین و جاری شدن سیل جلوگیری کنند.

دامداران بهترین حافظان مراتع

رحمت علیزاده جیرکل، مراتع را یکی از منابع مهم تولید پروتئین برای کشـور عنوان کرد و افزود: مراتع عامل ایجاد اشـتغال در روستاها هسـتند. وی ادامه داد: یکـی از چالش‌هـای بزرگ دنیای امـروز بحران آب اسـت و مراتع با ذخیره‌سـازی آب‌های سطحی و روان‌آب‌ها به انسان‌ها کمک می‌کنند تا بتوانند با این بحران مقابله کنند. علیزاده تاکید کرد: دامداران محلی بهترین محافظان مراتع هستند و باید با رعایت فصل چـرا و جلوگیری از ورود دام‌هـای غیرمجاز به مراتع، یاری رسـان ادارات منابع طبیعی در راسـتای حفظ و احیای مراتع باشـند. رییـس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان رامسرگفت: مراتع از ثروت‌های عظیم الهی است که نصیب انسان‌ها شده است و ما باید قدردان این نعمت بزرگ خدادادی باشیم.

شیردوشان ثبت ملی شود

قاسم ریاضی با اشاره به جشن شیردوشان گفت: این آیین کهن که هرساله در مراتع اشکورات رامسر برگزار می‌شـود، مختص به همین نقطه از کشورمان است و اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری مازندران – نوشهر در چند ساله اخیر همواره به عنوان یکی از متولیان این جشن سنتی در مراتع، سعی در حفظ این مراسم کرده است. وی از مسوولان استانی و شهرستانی خواست تا تلاش کنند که این مراسم به عنوان یک اثر معنوی در آثار ملی به ثبت برسد.

تصویر هفته

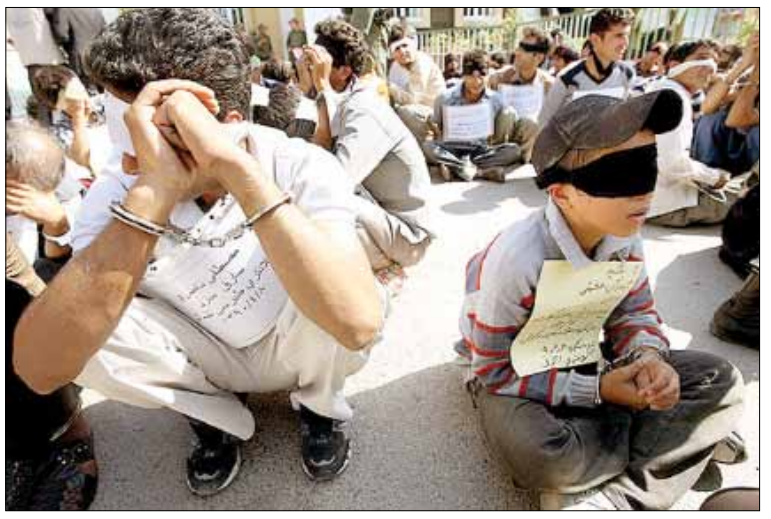

بازداشت زورگیران شهر مشهد توسط نیروی انتظامی، کودک خردسال حاضر در این عکس یکی از بازداشت شده‌ها است/عکس:مهر

خبر آخر

طرح ساماندهی چادرخوابی در مازندران

■ **میراث آریا:** شـیوه‌نامه اجرایی طرح سـاماندهی چادرخوابـی در مازنـدران توسـط اداره کل میراث‌فرهنگی، صنایع‌دسـتی و گردشـگری استان تدوین می‌شود.

مدیـرکل میراث‌فرهنگـی، صنایع‌دسـتی و گردشـگری اسـتان مازندران اظهار داشـت: باید با همکاری نیـروی انتظامی، دفتر امور شـهری، دفتر امور اجتماعی و اداره‌کل منابع طبیعی، شـیوه‌نامه‌ای تدویـن و پس از تصویب در کارگروه میراث‌فرهنگی، صنایع‌دسـتی و گردشگری، ابلاغ و اجرا شود. اسدالله محمدپور با بیان اینکه در این شیوه‌نامه برای هر یک از این اعضا وظایفی با توجه به ماموریتی که دارند در نظر گرفته خواهد شد، تصریح کرد: نیروی انتظامی با توجه به ماموریتی که دارد ضمن تامین امنیت، می‌تواند با گشت‌زنی در سطح شهر، گردشگران و مسافرانی که اقدام به برپایی چادر می‌کنند را به سمت مکان متمرکز تعریف شده برای اسکان مسافران، هدایت کنند.

مدیـرکل میراث‌فرهنگـی اسـتان مازنـدران اظهار داشـت: همچنیـن اداره کل میراث‌فرهنگی، صنایع‌دسـتی و گردشـگری اسـتان مازنـدران بـا اطلاع‌رسانی از طریق اقلام تبلیغاتی همچون بروشور، بنر، کاتالوگ و غیره این اماکن را به گردشگران ورودی به استان معرفی کنند. در این شیوه‌نامه، شهرداری‌ها به تامین نیازهای اولیه مکان استقرار گردشگران و اداره کل منابع طبیعی به آماده‌سـازی پارک‌های جنگلی که بیشـتر آنها به عنوان مناطق نمونه گردشگری به تصویب رسیدند، ملزم شدند.

این مقـام مسـوول در اداره کل میراث‌فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان مازندران کمک به ایجاد اشـتغال، درآمدزایی، تامین امنیت مال و جان گردشـگران را از پیامدهای اجـرای این طرح عنوان کـرد و گفت: هـدف از اجرای این طـرح جلوگیری از اقامت شـبانه گردشـگران در حاشیه خیابان‌های درون‌شـهری و پارک‌ها با متمرکزسازی گردشگران در اماکنی با امکانات مورد نیاز اسـت تا گردشگران و مسافران ورودی به استان مازندران در فصول مختلف سـال ضمن دریافت خدمات لازم، از نظر بهداشتی و امنیتی دچار مشـکل نشوند. او یادآور شد: با توجه به اینکه در ایام تعطیلات پذیرای ۱۴ میلیون مسافر در سطح اسـتان بوده‌ایم، هم‌اکنون نیز تمامی هتل‌ها، متل‌ها، مراکز اقامتی، ویلاهای استیجاری، خصوصی و عمومـی آمادگی کامل برای میزبانی از مسـافران تابستانی را دارند.

جدول ۱۲۵۶

افقی:

۱- حرکتی در کاراته- وکیل و نایب- درهـم پیچیدن ۲- نگهـداری کردن- مربی شاهزادگان- هر یک از بازیکنان یک تیم ورزشی ۳- نویسـنده- زمستان- اسـب بارکش ۴- نمایش تلویزیونی- کشور نوشابه- ناامید ۵- قلعه مستحکم- لقبی در هندوستان- صورت فلکی- خاک سفالگری ۶- درختـی که میـوه بدهد- مدافع ژاپن- بهشـت ۷- مهراس- آشـکار- حرف فاصله ۸- سرباز نیروی دریایی- از گل‌های زینتی ۹- سـتون بدن- بی‌دین، ملحد- جمع نفس ۱۰- آهسته خودمانی- نظریه‌پرداز بزرگ اقتصاد انگلیسی- بازگشتن ۱۱- چاشنی غذا- نصـف- برگه دریافـت کالا- بیم، رعـب ۱۲- چوب سخت قیمتی- اثر موسیقیایی بدریچ اسمتانا- استفراغ ۱۳- از تنقلات- نام دلون بازیگر، گونه‌ای آچار- ادیبان، سـخنوران ۱۴- شـکاف، گودال- از سوره‌های مکی قـرآن- میل ورزشـی ۱۵- برابر و مسـاوی- از توابع کرج- نوعی سبزی

عمودی:

۱- شکوه و حشـمت داشتن- متصدی نمایش فیلم ۲- پـر گویی- جمـع وارث- واحد توان در دسـتگاه ۳- تمیز- ظن- چاشنی اصلی غذا ۴- جمع ناسک- اسلوب- فرزنـدزاده ۵- قوم مغول- جمع نامـوس- غذای ایرانی ۶- جمع بنت- کبوتر دشتی- ابزار، وسیله ۷- ضمیر چند نفره- پاسبان قدیم- خواری، نرمی- زن پادشاه ۸- تنور- برگزیده‌ها ۹- اتحادیه شرکت‌های هواپیمایی- بالای فرنگی- ماچ آبدار- شـکوه ۱۰- سوره ۷۸- فیلسوف- صحرای مصر ۱۱- راندن بی‌ادبانه- سـمبلیک- از مد افتـاده ۱۲- راه آذری- پنهان کردن- کفن دزد ۱۳- اسب چاپار- کشور آسیایی- بجز ۱۴- بخش حلزونی گوش میانی- دزد- انتها ۱۵- اثری از «فرانسوا کوپه» شاعر فرانسوی- فراوانی

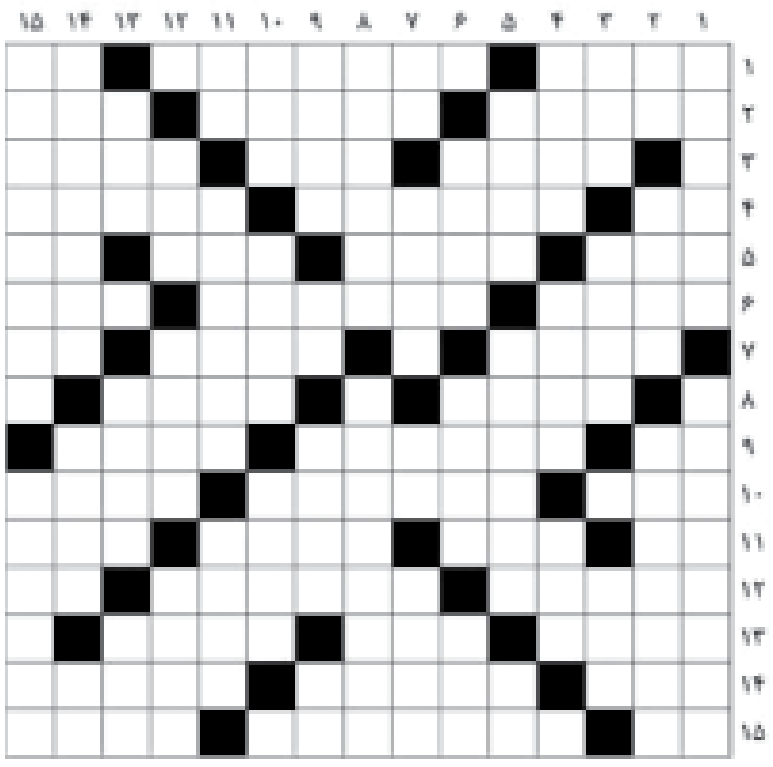

حل جدول ۱۲۵۵

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	م	ر	س	ل	■	پ	ی	ن	و	ک	ی	و	■	س	ک
۲	و	و	ه	ا	ن	■	س	گ	ر	ر	د	■	ب	و	ر
۳	ش	■	م	ل	و	ک	■	ا	ی	ه	■	م	ل	ک	ه
۴	ک	و	■	ا	ر	ا	س	ت	ن	■	ب	ر	خ	ا	ش
۵	و	ر	ن	■	ا	خ	و	ی	■	و	ا	و	■	ر	م
۶	ر	و	ک	ش	■	ک	ا	و	ی	د	ن	■	ش	ن	ا
۷	■	د	ا	ن	ا	■	ل	■	ه	ا	د	ی	■	و	ل
۸	ا	■	ت	و	ن	س	■	و	■	د	و	ا	ت	■	ی
۹	ب	ط	■	ا	س	ک	ر	ی	م	■	ل	س	ا	ن	■
۱۰	ر	ل	ر	■	د	ا	د	ر	س	ی	■	چ	ی	و	ه
۱۱	و	ا	■	ب	ا	م	■	ا	ل	و	ا	■	ر	و	م
۱۲	م	ی	ل	ا	د	■	ا	س	ک	ی	م	و	■	ل	ک
۱۳	ن	گ	ی	ن	■	ا	و	ت	■	و	ح	ی	د	■	ا
۱۴	د	ا	ل	■	ا	ل	ن	ا	ز	■	ا	س	ا	ن	س
۱۵	ی	ن	■	س	ف	ی	د	ر	و	د	■	ه	د	ی	ه

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

سودوکو ۲۶۴

	۱		۵					۶
				۱	۸		۲	
		۸	۹			۱		۴
	۴						۱	۷
							۴	۹
		۹		۴		۸		۵
	۳	۶			۲	۷		
		۲				۳		
		۷	۳	۹			۵	

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

حل سودوکو ۲۶۳

۷	۸	۶	۹	۵	۳	۴	۱	۲
۲	۴	۱	۸	۷	۶	۳	۹	۵
۵	۳	۹	۲	۱	۴	۸	۷	۶
۱	۲	۸	۵	۶	۷	۹	۴	۳
۳	۹	۷	۱	۴	۲	۶	۵	۸
۶	۵	۴	۳	۸	۹	۷	۲	۱
۸	۶	۲	۷	۹	۵	۱	۳	۴
۹	۱	۵	۴	۳	۸	۲	۶	۷
۴	۷	۳	۶	۲	۱	۵	۸	۹